

Klimat- och näringslivsdepartementet

Vår referens/dnr:

2023-46

Er referens/dnr:

KN2023/02755

2023-07-27

Remissvar

Europeiska kommissionens förslag till direktiv om styrkande och kommunikation om uttalade miljöpåståenden (Green Claims).

Svenskt Näringsliv företräder drygt 60 000 små, medelstora och stora företag. Dessa är organiserade i 49 bransch- och arbetsgivarförbund. Förbunden utgör föreningen Svenskt Näringslivs medlemmar. Svenskt Näringslivs ställningstagande har utarbetats efter samråd med berörda branschförbund inom Svenskt Näringsliv.

Allmänt

Svenskt Näringsliv anser att det finns ett värde i att minska mängden icke-styrkta, felaktiga eller rentav falska miljöpåståenden som existerar idag med det slutliga målet att hjälpa konsumenterna göra mer hållbara val samt att förebygga 'greenwashing'. Grundansatsen i lagstiftning på detta område bör vara att stimulera företag till att ta fram mer miljömässigt hållbara produkter och tjänster som kan kommuniceras och marknadsföras gentemot konsument inom ramen för tydliga och harmoniserade regelverk. Rätt utformad kan sådan lagstiftning bidra till ökad konkurrenskraft för de många svenska företag och näringar som har starka och goda belegg för sina miljöpåståenden. Det vore välkommet sett till omställningen mot en mer hållbar och cirkulär ekonomi i Europa. Svenskt Näringsliv ser dock att det liggande förslaget till direktiv innehåller betydande problem och oklarheter som istället riskerar att försvåra för de företag som vill kommunicera sitt hållbarhetsarbete. Dessa brister behöver redas ut och genomarbetas innan direktivet kan införas.

Förslaget kontra befintlig och kommande lagstiftning

Inledningsvis och på ett mer övergripande plan är det relevant att lyfta frågan om det problem som detta direktiv syftar till kan lösas av befintlig eller i närtid kommande lagstiftning samt om de ytterligare krav som föreslås införas är proportionerliga, klara och precisa. Nu pågår bland annat en revidering av de existerande 'unfair commercial practices directive' (UCPD) och 'consumer rights directive' (CRD), i form av kommissionens förslag kring 'empowering consumers for the green transition' som väntas bli färdigt under nuvarande mandatperiod i Europaparlamentet. UCPD är genomförd i Sverige genom främst marknadsföringslagen som reglerar hur företag får göra påståenden och kommunicera kring sina produkter och tjänster. Svenskt Näringsliv vill därför understryka vikten av att mycket noggrant utreda de juridiska konsekvenserna om även liggande förslag till direktiv antas i sin nuvarande form. Det är av avgörande betydelse att mer belastande regelverk än som behövs inte införs samt att det inte uppstår juridiska gråzoner där det inte är tydligt vilken lagstiftning som gäller, för såväl företagen som tillsynsmyndigheterna. Överlappande och icke-harmoniserad lagstiftning bör alltid undvikas då det skapar osäkerheter för företagen, hämmar konkurrenskraften och ökar risken för icke-önskvärda juridiska kryphål.

Det bör noteras att Naturvårdsverket i sin konsekvensanalys av liggande förslag till direktiv anger att de rättsliga förutsättningar redan finns för att motverka vilseledande miljöpåståenden men att så inte sker i praktiken då tillsynsmyndigheten endast granskar ett urval av misstänkt missvisande miljöpåståenden på marknaden. Naturvårdsverket skriver att '*en stor del av ansvaret för att motverka grönmålning ligger hos tillsynsmyndigheterna som också måste prioritera dessa frågor för att det ska ge effekt på marknaden*'.¹ Svenskt Näringsliv anser rent principiellt att ytterligare reglering inte bör införas innan befintliga och i närtid kommande regleringar har prövats och bedömts otillräckliga. Därtill bör tillsynen prioriteras högre i medlemsstaterna för att säkerställa efterlevnaden av de regelverk som redan existerar eller träder i kraft i närtid.

Ökad risk för utebliven hållbarhetskommunikation

Svenskt Näringsliv ser en stor risk för att hållbarhetsatsningar inklusive kommunikation av hållbarhetsarbete uteblir eller avstannar om det genom detta direktiv blir för tekniskt svårt eller administrativt och ekonomiskt betungande att få godkännande för att göra ett miljöpåstående eller att använda en viss miljömärkning. Många svenska företag ligger i framkant vad gäller hållbarhet och vill kunna göra påståenden baserade på fakta och transparent data. Det är en central del av deras möjlighet att konkurrera på både den svenska och europeiska marknaden. Givet att förslaget till direktiv endast omfattar frivilliga påståenden är risken stor att företag helt enkelt låter bli vilket i förlängningen gör det svårare för konsumenter att hitta hållbarhetsinformation och göra hållbara val, så kallad 'greenwashing'. Det vore direkt kontraproduktivt till syftet med den gröna och cirkulära omställningen i ett bredare perspektiv. Lagstiftning på

¹ Konsekvensanalys av EU:s förslag till direktiv om verifiering och kommunikation om uttryckliga miljöpåståenden, Naturvårdsverkets PM 2023-05-10, Ärendenummer NV-10184-22, s. 12

detta område behöver således balansera ett starkt konsumentskydd, ett effektivt miljöskydd och företagens konkurrenskraft.

Specifika synpunkter

Svenskt Näringsliv anser att det finns ett antal konkreta utmaningar och oklarheter som behöver bearbetas vidare och ändras innan detta direktiv eventuellt kan träda i kraft. Särskilt prioriterat är att bestämmelserna i *artiklarna 3 och 4* tydliggörs samt att kommissionen tar fram tydlig vägledning kring hur dessa artiklar ska tolkas och efterlevas i praktiken. I dess nuvarande utformning leder dessa till ett allt för stort tolkningsutrymme. Svenskt Näringsliv stödjer inte heller begränsningarna och förbuden mot nya miljömärkningssystem enligt *artikel 8* då även dessa system måste kännetecknas av konkurrens och innovation. Därtill bör förfarandet med förhandsgodkännanden i *artikel 10* strykas då detta kraftigt begränsar företagets marknadsförutsättningar och konkurrenskraft, samt att bestämmelserna om sanktioner i *artikel 17* revideras för att återspegla redan idag gällande regler för överträdelser. På sidorna nedan följer Svenskt Näringslivs kommentarer på specifika delar av förslaget utifrån specifika artiklar.

Artikel 2 – Definitions

Svenskt Näringsliv ser det som problematiskt att ett antal definitioner som anges i denna artikel är beroende av andra förslag till direktiv som just nu är under förhandling, som till exempel 'empowering consumers'. Det är mycket viktigt att begrepp och definitioner är harmoniserade mellan olika filer i syfte att undvika osäkerheter för de företag som måste förhålla sig till de många lagstiftningarna som just nu tas fram inom EU. Som noterades i inledningen på sidorna ovan så kan det finnas ett värde i att invänta effekterna av förslaget 'empowering consumers' innan detta direktiv eventuellt träder i kraft.

Svenskt Näringsliv ser också ett behov av att göra ytterligare förtydliganden kring definitioner på en relativt grundläggande nivå som har en direkt inverkan på hur företag ska kunna kommunicera hållbarhetsinformation och rentav kunna bedriva sin verksamhet. Det är till exempel inte tydligt vad som ska betraktas som ett miljöpåstående (*environmental claim*) jämfört med ett uttryckligt miljöpåstående (*explicit environmental claim*) vilket är problematiskt.

Det behövs också ytterligare förtydliganden kring vad som bör anses vara ett miljöpåstående eller en miljömärkning i relation till ett företagsnamn eller ett registrerat varumärke, samt hur detta förhåller sig till nationell varumärkeslagstiftning. Svenskt Näringsliv anser att dessa per definition inte bör ses som ett miljöpåstående eller en miljömärkning som behöver leva upp till kraven i detta direktiv. Utgångspunkten bör vara att ett företagsnamn eller varumärke inte per automatik ses som en miljömärkning eller miljöpåstående men att verifiering kan komma i fråga i de fall företagsnamnet eller varumärket används som en del av kommunikation riktad till konsumenter.

Artikel 3 – Substantiation of explicit environmental claims

Svenskt Näringsliv anser att denna artikel (liksom *artikel 4* nedan) är bland de mer problematiska i detta förslag till direktiv och anser i sin helhet att väsentliga delar behöver redas ut och klargöras innan direktivet eventuellt kan träda ikraft. Grundproblemet ligger i att flertalet paragrafer och subparagrafer ger ett alldeles för stort tolkningsutrymme vilket leder till avsevärda problem för både företagen som omfattas av direktivet samt de nationella myndigheterna som ska utöva tillsyn och marknadskontroll.

För att implementeringen av detta direktiv ska bli effektiv och ändamålsenlig föreslår Svenskt Näringsliv därför att EU-kommissionen påbörjar ett arbete med att ta fram gedigen och tydlig vägledning riktad till såväl näringsliv som myndigheter. Lärdomar och erfarenheter kan dras från implementeringen av engångsplastdirektivet (SUP) som stärktes och blev tydligt först när kommissionen tagit fram klargörande vägledning. Ett liknande förfarande bör vara relevant och prioriterat i den nationella implementeringen av detta direktiv varför Svenskt Näringsliv föreslår att *artikel 3 och 4* inte bör träda ikraft förrän kommissionen utarbetat tydlig och tillgänglig vägledning. I arbetet med att ta fram denna vägledning är det viktigt att säkerställa näringslivet och företagens representation, inte minst för att beakta perspektivet för små- och medelstora företag. Ytterst är det företagen och branscherna som bäst kan sina produkter och tjänster och hur dessa marknadsförs och kommuniceras, varför deras representation är nödvändig samt att en nära dialog förs mellan lagstiftare och näringsliv i att utforma en fungerande

implementering av detta direktiv. Särskilt problematiska delar av denna artikel, som det är viktigt att förtydliga redan i lagtexten, är bland annat följande.

Artikel 3.1.b om allmänt erkända vetenskapliga belägg (*widely recognised scientific evidence*). Det är inte tydligt var gränsen går för detta och hur ett företag ska kunna bedöma vad som är allmänt erkänt. Det finns en risk att tröskeln för vad som betraktas som ett vetenskapligt belägg sätts väldigt lågt och att en aktör som vill komma runt bestämmelsen åberopar exempelvis en konsultrapport som vetenskapligt belägg för sin produkt. Samtidigt finns det också en risk att tröskeln sätts alldeles för högt samt att vad som är allmänt erkända vetenskapliga belägg hela tiden utvecklas och förändras. Ett mer lämpligt tillvägagångssätt kan således vara att tröskeln för vetenskapligt belägg är en öppen och transparent kvalitetsgranskning (*peer-review*) som håller hög standard och har publicerats i vetenskaplig tidskrift. Det är denna typ av otydligheter och gränsdragningar som en gedigen vägledning från kommissionen kan bidra till att reda ut för både företag och myndigheter.

Artikel 3.1.c om betydande miljöpåverkan ur ett livscykelperspektiv (*significant from a life-cycle perspective*). Ordet 'betydande' ger allt för stort utrymme för tolkning givet hur mycket som rent teoretiskt kan omfattas av en livscykelanalys. Miljömärkningar måste generellt uppfylla krav enligt artikel 3–6. Det behövs förtydligande angående hur i synnerhet *artikel 3.1.c* ska tolkas för vissa typ-1-märkningar som inte har ett uttalat livscykelperspektiv, såsom EU Ecolabel och Svanen. Svenskt Näringsliv välkomnar att förslaget öppnar upp för att godkänna flera metoder, och ser att detta är nödvändigt för att beakta olika produkters olika förutsättningar. Nuvarande formulering riskerar dock leda till problem i praktiken då förslaget varken föreskriver en särskild metod för att genomföra en livscykelanalys, eller ger någon indikation på vilka värden och parametrar som bör beaktas. Dessutom kräver begreppet livscykel en definition av systemgränserna för att kunna beaktas. Om systemgränser väljs och fastställs på olika sätt för olika aktörer så leder det till att miljöpåståenden inte kommer att kunna jämföras sinsemellan.

Artikel 3.1.d om samtliga betydande miljöaspekter (*take into account all environmental aspects or environmental impacts which are significant*). Ordet 'samtliga' ger allt för mycket utrymme för tolkning. I förslagets inledande förklarande text bedöms PEF (*product environmental footprint*) som metod som otillräcklig med hänvisning till att det inte tar hänsyn till alla tänkbara relevanta aspekter (även om PEF inkluderar 16 olika miljöaspekter) men det anges samtidigt att PEF liksom *EU Ecolabel* ska kunna utgöra indikationer för vilka miljöaspekter ett företag ska beakta när en livscykelanalys görs. Detta är allt för oklart och osäkert.

Artikel 4 – Substantiation of comparative explicit environmental claims

Svenskt Näringsliv anser att även denna artikel är i behov av förtydliganden och klargöranden samt att kommissionen bör ta fram tydlig vägledning för hur företag och myndigheter ska tolka bestämmelserna. Liksom med *artikel 3* ovan bör denna artikel inte träda i kraft förrän sådan vägledning har tagits fram och gjorts tillgänglig. Se ytterligare motivering och resonemang ovan.

Artikel 5 – Communication of explicit environmental claims

I huvudsak ser Svenskt Näringsliv mervärden i att skärpa kraven på hur miljöpåståenden kommuniceras till konsument och ser att dessa bestämmelser kan utgöra ett verktyg i att hindra oseriösa och icke-styrkta påståenden och minska risken för 'greenwashing'. Samtidigt finns det behov av att tydliggöra och förbättra delar av denna artikel.

Ett grundläggande problem, som utvecklas vidare under *artikel 10* nedan, är att företag behöver erhålla ett förhandsgodkännande och intyg om överensstämmelse (*certificate of conformity*) av en godkänd verifierare innan ett uttryckligt miljöpåstående kan kommuniceras till konsumenten. Detta riskerar att bli en massiv administrativ börda, att skapa långa fördröjningar och ökade kostnader, samt en avsevärd osäkerhet för företagen. I många branscher är det av vikt att snabbt kunna kommunicera och marknadsföra sina produkter eller tjänster, exempelvis vid särskilda kampanjer eller för säsongsbetonade produkter. Att i varje sådant läge behöva invänta ett förhandsgodkännande riskerar att lägga en kraftig hämsko på företags möjligheter att konkurrera och utveckla sin affärsmodell.

Svenskt Näringsliv ser vidare ett problem i vad som ska gälla för frivilliga påståenden som görs i företagens hållbarhetsrapporter. Den typen av rapportering och extern hållbarhetskommunikation har blivit allt vanligare och är i hög grad reglerat genom lagstiftningen CSRD (*Corporate Sustainability Reporting Directive*). Förslaget till direktiv kan tolkas som att sådan rapportering inte omfattas då de sällan riktar sig direkt till konsumenter men samtidigt finns det en otydlighet i vad som gäller om ett företag skulle vilja lyfta ut delar av sin hållbarhetsrapport i marknadsföringssyfte, exempelvis på sin hemsida. Då blir det mer tillgängligt för konsumenten och kan tolkas som ett miljöpåstående som faller in under detta direktiv. Detta skapar osäkerheter och ytterligare administration varför det är av stor vikt att denna gråzon i förslaget till direktiv klargörs.

Vidare så anges det också i *artikel 5.6* att miljöpåståenden som rör en fysisk produkt ska åtföljas av information till konsumenten i form av en webblänk, QR-kod eller motsvarande och innehålla en stor mängd information och data (listat i *artikel 5.6 a – g*). Svenskt Näringsliv ser ett värde i att denna information tillgängliggörs på ett enkelt och begripligt sätt så att konsumenten kan fatta mer hållbara och informerade beslut. Ett framkomligt sätt att göra detta är att harmonisera detta förslag till direktiv med bestämmelserna i den nya ekodesignförordningen (ESPR) och det digitala produktpasset (DPP), eller motsvarande system för digital informationsöverföring. En harmonisering med DPP förutsätter dock att ett sådant system utformas och implementeras på ett effektivt och ändamålsenligt sätt. Särskilt viktigt är att det bygger på en decentraliserad struktur genom öppna och konkurrensneutrala standarder, att företagshemlig information och företagssekretess kan skyddas, samt att principen 'need to know' snarare än 'nice to know' är styrande. Det är också viktigt att undvika en överbelastning av information till konsumenten varför det behöver ses över om all typ av information ska göras tillgänglig direkt i en digital informationsbärare eller om endast de allra viktigaste aspekterna framgår i ett första skede.

Artikel 7 och 8 – Environmental Labels, Requirements for environmental labeling schemes

Svenskt Näringsliv är generellt positiva till att krav ska ställas på hur miljömärkningar får tilldelas och att ett striktare system för detta föreslås. Att höja tröskeln för vad som ska krävas för en godkänd märkning är ett framkomligt sätt att uppfylla grundsyftet med detta förslag till direktiv samt att motverka fortsatt 'greenwashing'. Dock bör det noteras att *artikel 7* är avhängigt utformningen av *artiklarna 3 – 6* samt *artikel 10* varför Svenskt Näringsliv hänvisar till berörda stycken i detta remissvar.

Det finns behov av ytterligare förtydliganden kring hur detta förslag till direktiv förhåller sig till miljömärkningar och certifieringar som kommunicerar en del av en produkts tillverkningsprocess eller värdekedja. Det är för närvarande inte helt tydligt hur märkningssystem, certifieringar eller standarder som intygar en del av ett företags tillverkningsprocess eller *chain-of-custody* (exempelvis trä eller virke) eller certifieringar som verifierar att råvaran har framställts på ett miljömässigt hållbart sätt (exempelvis återvunnen polyester) ska tolkas i detta förslag. Det är viktigt att företagen erhåller en viss flexibilitet och bör fortsatt få använda sig av för sin bransch eller industri relevanta märkningar och certifieringar som styrker särskilt viktiga delar i en produkts värdekedja, dock under förutsättning att dessa också lever upp till (de reviderade) kraven i *artiklarna 3 – 6*.

I *artikel 8.3* föreslås ett förbud mot nya nationella eller regionala märkningssystem och i *artikel 8.5* föreslås ett förbud mot nya privata märkningar på nationell nivå som inte bidrar med ett visst mervärde (*added value*). Svenskt Näringsliv förstår grundsyftet med dessa förslag. Samtidigt är det viktigt att hålla i åtanke att även miljömärkningar och metoder för att beräkna ekologiska fotavtryck drivs framåt av innovation och konkurrens. Det bör hållas i åtanke att en ny miljömärkning kan hålla samma höga standard och vetenskapliga förankring som en etablerad märkning men att den tas fram på ett billigare, snabbare eller mer effektivt sätt. Svenskt Näringsliv vill därmed inte se någon begränsning av nya privata märkningar som klarar kraven i tillämpning lagstiftning samt konkurrensen.

Därtill bör företag som redan har använt sig av och investerat i en vedertagen certifiering och standard inte behöva gå igenom grundkraven i detta förslag till direktiv. I dessa fall behövs det ett förenklat förfarande för att kunna tillvarata och eventuellt komplettera sin befintliga metod som används, i syfte att undvika dubbelreglering, administration och merkostnader.

Svenskt Näringsliv vänder sig därmed emot förslagen om att förbjuda nationella märkningar (*artikel 8.3*) och att begränsa nya privata märkningar (*artikel 8.5*) och anser att (de reviderade) kraven i *artiklarna 3 – 6* ska ligga till grund för vilka märkningar som får existera på marknaden. Om otydligheterna som identifierats i dessa artiklar reds ut och kommissionen tar fram tydlig vägledning så höjs tröskeln för vad som krävs av en miljömärkning utan att konkurrensen och innovationskraften för att utveckla nya metoder och märkningar hämmas.

Artikel 10 och 11 – Verification and certification och Verifier

Artikel 10 anger att ett företag som vill göra ett uttryckligt miljöpåstående i kommersiellt syfte först behöver erhålla ett förhandsgodkännande av en verifierare. *Artikel 11* i sin tur anger att en verifierare ska vara ett tredjeparts ackrediterat organ. Verifieraren ska ha möjlighet att utfärda ett intyg om överensstämmelse (*certificate of conformity*) som föreslås vara ett krav innan miljöpåståendet får göras.

Svenskt Näringsliv ställer sig kritisk till förslaget i artiklarna och är av meningen att det inte bör införas krav på att samtliga typer av uttryckliga miljöpåståenden måste verifieras och förhandsgodkännas. För företagens del kan detta förfarande leda till flertalet problem. För det första riskerar det att leda till förseningar i produktprocessen och minska både möjligheten och viljan att göra ett miljöpåstående, även när det finns goda och starka grunder för att göra så. Det kan bli särskilt besvärande för företag som säljer produkter eller tjänster som är anpassade efter säsong eller för en viss kampanj under ett begränsat tidsfönster. Om verifieringsprocessen tar oproportionerligt lång tid är risken stor att produkterna eller tjänsterna hinner bli inaktuella innan processen är klar och ett intyg om överensstämmelse utfärdat. Detta leder i sin tur till att investeringar, arbetstillfällen och produkter kan gå förlorade.

Därutöver finns det en stor risk att kravet på förhandsgodkännande och intyg om överensstämmelse leder till att hållbarhetsåtaganden försvåras och fördyras vilket slutligen påverkar konsumenten negativt genom höjda priser. Det kan också innebära en så pass stor osäkerhet för ett företag att de väljer att helt enkelt inte göra ett uttryckligt miljöpåstående, även när det finns starka grunder för att göra så, vilket försvagar deras konkurrenskraft och möjligheten att driva miljöfrågan framåt.

Svenskt Näringsliv föreslår därför att förslaget om krav på förhandsgodkännande från en tredje part stryks från detta direktiv. Ansvaret för vad som kommuniceras och meddelas om miljö- och hållbarhetsåtaganden från ett företag bör ligga hos företaget själva. Samtidigt finns det ett behov av att skärpa kontrollen och tillsynen över hur uttryckliga miljöpåståenden görs jämfört med situationen i dagsläget. Detta kan förbättras och underlättas till en del genom formaliserade krav på bedömning för att styrka uttryckliga miljöpåståenden enligt *artikel 3* samt ovan nämnda vägledning från kommissionen som gör det klart och tydligt vilka regler och bestämmelser som ett företag har att förhålla sig till.

Därtill behöver tillsynen från de nationella myndigheterna effektiviseras och utökas, vilket är något Naturvårdsverket också betonade i sin konsekvensutredning av detta förslag till direktiv. Om detta direktiv införs är det rimligt att ett företag vid granskning från tillsynsmyndigheten ska kunna redovisa att de lever upp till (de reviderade) kraven i *artiklarna 3 – 6* och på så vis har belägg för det miljöpåstående som görs. Detta är en form av självreglering som redan existerar i ett antal sektorer och som det redan tagits fram vägledning och riktlinjer för från internationella handelskammaren, ICC. Detta förfarande förutsätter dock att tillsynen och marknadskontrollen från myndigheterna ökar parallellt med att straffen för överträdelser är tillräckligt avskräckande. I detta sammanhang är det dock viktigt att skyldigheten att tillgängliggöra data och information genom värdekedjan blir tydligare så att aktörer i det återförsäljarledet med större trygghet kan sälja produkter till slutkonsument även om miljömärkningen eller miljöpåståendet har gjorts av en aktör i ett tidigare led i värdekedjan. Därför är det av

betydelse att tydliggöra hur ansvaret för ett uttryckligt miljöpåstående fördelas när flertalet aktörer är del av samma värdekedja, se mer under *artikel 15* nedan.

Artikel 12 – Small and medium sized enterprises

Svenskt Näringsliv anser rent principiellt att reglering som införs ska vara så tydlig, precis och proportionerlig som möjligt så att det inte ska behövas särskilda stöd till SME. Dock är så sällan fallet med hänsyn till den stora mängd lagstiftning som har tagits fram de senaste åren. Det är positivt att det uttryckligen anges att medlemsstater ska ge riktlinjer och hjälp till SME-företag. Samtidigt finns det en risk att den ansvariga nationella myndigheten inte vågar ge tydlig vägledning om inte EU-kommissionen först tagit fram en egen vägledning om hur SME ska ges råd och stöd. Därför är det av stor vikt att kommissionen i kommande vägledning även lägger stort fokus på denna fråga.

Det bör noteras att stödmöjligheter till mikroföretag inte föreslås uttryckligen i förslaget till direktiv. Om mikroföretag väljer att omfattas av direktiv genom att exempelvis ansöka om ett intyg om överensstämmelse anser Svenskt Näringsliv att det är fullt rimligt att även de kan söka stöd och finansiering från de nationella myndigheterna. Detta behöver tydliggöras i förslaget till direktiv.

Artikel 15 – Compliance monitoring measures

I det fall detta direktiv införs så anser Svenskt Näringsliv att ett uttryckligt miljöpåstående som uppfyller kriterierna och kraven i enlighet med (de reviderade) *artiklarna 3 – 6* ska kunna kommuniceras var som helst på EU:s inre marknad. En grundförutsättning för såväl företagets konkurrenskraft som den gröna omställningen är att regelverken är harmoniserade inom EU. Därför är det mycket viktigt att det inte ges utrymme för olika tolkningar i olika medlemsstater eller att nationella myndigheter utövar tillsyn på vitt skilda sätt. Även för den enskilde konsumenten är det viktigt med vetskapen att ett miljöpåstående eller en miljömärkning håller samma höga standard och är vetenskapligt underbyggd oavsett vilken medlemsstat det förekommer i.

I det fall bestämmelserna i *artiklarna 10 – 11* om verifiering och intyg om överensstämmelse antas i detta direktiv anser Svenskt Näringsliv att det behövs ytterligare förtydliganden om ett certifikat eller intyg kring ett miljöpåstående följer med en produkt genom hela dess värdekedja oberoende av var i värdekedjan ansökan har gjorts och godkänts. I nuvarande förslag till direktiv är det öppet för tolkning om det till exempel är tillverkaren, importören, leverantören eller den slutliga återförsäljaren.

Likaså behövs det ett förtydligande kring hur ansvarsfrågan fördelas mellan olika aktörer i en och samma värdekedja. Det är vanligt förekommande att ett miljöpåstående eller en miljömärkning kopplas till en produkt av den som tillverkar eller importerar produkten men att en slutlig återförsäljare är den som säljer produkten till slutkonsumenten. I många fall är återförsäljare småföretag med begränsade resurser. Även om krav kan ställas på SME att kontrollera vad för produkter de säljer behöver viss rimlighet vägas in och ansvar åläggas även aktörer

tidigare i värdekedjan. Slutliga återförsäljare behöver då säkra upp bakåt i värdekedjan genom avtal och regressrätt. Det kräver i sin tur tydliggöranden kring vilken information, data och fakta aktörer i tidigare led i värdekedjan har en skyldighet att förmedla vidare. I det fall bestämmelserna i *artikel 11* om verifierare antas i detta direktiv är det också relevant att på motsvarande sätt tydliggöra vilket ansvar verifieraren har i de fall ett företag senare i värdekedjan fälls.

Vidare så behöver det också tydliggöras vilket ansvar som åligger återförsäljare av secondhandprodukter, som till exempel kläder, elektronik, möbler och inredning. Dessa återförsäljare drivs ofta ideellt eller på välgörenhetsgrund. Det är vanligt förekommande att de säljer produkter som har miljömärkningar som satts på produkten innan detta direktiv med skärpta regler träder i kraft. Med hänsyn till den cirkulära omställningen som pågår inom EU vore det kontraproduktivt om secondhand och begagnade produkter inte skulle få sättas på marknaden eller att ideella aktörer fälldes för överträdelser mot detta direktiv.

Artikel 17 – Penalties

Svenskt Näringsliv anser principiellt att överträdelser mot regelverk ska vara behäftade med påföljder och straff som är effektiva, proportionerliga och avskräckande. I förslaget till direktiv anger *artikel 17.3* att straffsätser som böter, beslagtagning av intäkter, utestängning från offentlig upphandling i upp till tolv månader samt avstängning från möjligheten att söka offentlig finansiering kan komma ifråga vid överträdelser. Det är långtgående förslag som riskerar att leda till att företag låter bli att göra några miljöpåståenden eller söka någon certifiering överhuvudtaget, särskilt i kombination med att väsentliga delar av detta direktiv är otydligt formulerat (i huvudsak *artiklarna 3 – 8*). Det vore kontraproduktivt för den bredare cirkulära och hållbara omställningen. Samtidigt anges det i *artikel 13.2* i detta direktiv att en medlemsstat kan välja att göra undantag från *artiklarna 14 – 17* och istället välja att följa reglerna om efterlevnad i 'unfair commercial practices directive' (UCPD), 2005/29/EG. Givet att denna möjlighet finns bör *artikel 17.3* strykas i sin helhet från detta förslag. Istället bör *artikel 17* tydliggöra att medlemsstaterna ska fastställa påföljder för överträdelse av nationella bestämmelser som antas i tillämpningen av detta direktiv och ska vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att dessa verkställs. Dessa påföljder måste vara effektiva, proportionerliga och avskräckande i enlighet med 2005/29/EG.

Stockholm 2023-07-27

Marcus Wangel

Miljöpolicyexpert, Svenskt Näringsliv